

Луцай С.С., Шарко В.Д. Історія кафедри фізики та методики її навчання в особистісному вимірі (період 2003-2017 р.р. Пошук молодих. Випуск 17: Збірник матеріалів Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції [“STEM – освіта як напрям модернізації методик навчання природничо-математичних дисциплін у середніх і вищих навчальних закладах”], (Херсон, 20-21 квітня 2017 р.) / Укладач: В.Д. Шарко. – Херсон: ПП Вишемирський В.С. - 2017. – С. 5-9

ІСТОРІЯ КАФЕДРИ ФІЗИКИ ТА МЕТОДИКИ ЇЇ НАВЧАННЯ В ОСОБИСТІСНОМУ ВИМІРІ

Кафедра фізики - одна з найстаріших кафедр університету. Історія кафедри фізики бере свій початок з 1944 року. Вона була утворена при фізико-математичному факультеті Херсонського державного педагогічного інституту ім. Н. К. Крупської (ХДПІ).

Кафедра методики викладання фізики була створена у 1953 році. Вона стала другою в Україні кафедрою методики фізики (після Київського педагогічного інституту ім. М. П. Драгоманова). Завідуючим цієї кафедри став кандидат педагогічних наук, доцент М. С. Білий. До складу кафедри у 1954 році входили три викладача (М.С.Білий, Н.А.Бабаєва, П.М.Борко).

У 2003 році кафедрі фізики було об'єднано з кафедрою методики навчання фізики. Вона стала називатись **кафедрою фізики**. У складі кафедри були: д. ф.-м. н., професор Чуйко Г.П., д. ф.-м. н., професор В. В. Одинцов; доценти: к.ф.-м. н. Ю. К. Івашина, к.ф.-м. н. Л.С.Міма, к.ф.-м. н. О. В. Немченко, к.ф.-м.н. С. Г. Кузьменков, к.п.н. І. В. Коробова, к.п.н. В.Д.Шарко; старші викладачі В.В.Івченко, І.Р.Павлова; завідувач обсерваторії В.Н.Козлов, завідувач навчальної лабораторії - В.Ф.Колотун та лаборанти: Т. О. Шатайлова, Т. В. Богданова, І. О. Коновалова, Н. М. Сентюкова, А. М. Хороняк, Н. Г. Лотоцька, Г. Я. Сухокобила. У 2007 році назву кафедри було змінено на **кафедру фізики та методики її навчання**.

У 2017 році до професорсько-викладацького складу кафедри входить 12 викладачів, серед яких доктори наук, професори (зав.кафедри – В.Д.Шарко, В.В.Одинцов, С.Г.Кузьменков), доценти (Ю.К.Івашина, І.В.Коробова, О.В.Немченко), 2 старших викладача (Н.О.Гай, Т.Л.Гончаренко), викладачі Н.В.Куриленко, О.А.Барильник-Куракова, Г.І.Сунденко.

Імідж кафедри створювали і продовжують створювати її співробітники. Серед них:

Шарко Валентина Дмитрівна народилася 1 січня 1950 р. у смт Нова Маячка Цюрупинського району Херсонської області. У 1966 році з «Золотою медаллю» закінчила Голопристанську ЗОШ №3 Херсонської області і поступила на фізико-математичний факультет ХГПІ ім.Н.К.Крупської, який закінчила у 1970 р. Отримала диплом «З відзнакою», здобувши кваліфікацію вчителя фізики та астрономії. У 1983 р. у вченій раді НДІ педагогіки УРСР захистила дисертацію «Елементи екології в курсі фізики середньої школи» і здобула науковий ступінь кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 — «Теорія та методика навчання (фізика)». Упродовж 1983-2004 рр.

у Херсонському державному педагогічному інституті обіймала посади викладача, старшого викладача, доцента, завідувача кафедри методики навчання фізики; в Академічному ліцеї при ХДПІ 15 років викладала фізику. Отримала звання «Соросівський вчитель». У 2007 р. в спеціалізованій вченій раді Київського державного педагогічного інституту ім. М.П.Драгоманова захистила докторську дисертацію «Теоретичні засади методичної підготовки вчителя фізики в умовах неперервної освіти» і стала першою жінкою-доктором педагогічних наук в Україні зі спеціальності 13.00.02 — «Теорія та методика навчання (фізика)». З 2007 р. очолює кафедру фізики та методики її навчання у Херсонському державному університеті. Має наукову школу (15 аспірантів і здобувачів захистили під її керівництвом кандидатські дисертації, 5 завершують дисертаційні дослідження). Є автором трьох монографій, 28 методичних посібників та рекомендацій для студентів, вчителів і учнів (12-ти з них надано гриф МОН України, а на 13 одержано авторські свідоцтва), понад 300 статей з різних аспектів теорії і методики навчання фізики; є членом двох спеціалізованих вчених рад із захисту кандидатських дисертацій з теорії та методики навчання фізики, математики та професійної освіти. Отримала звання «Почесний доктор наук» ХДУ. У 2009 році нагороджена "Академією педагогічних наук України знаком «Ушинський К.Д.».

Одінцов Валентин Володимирович – доктор фізико-математичних наук, професор. Народився у 1937 році в м. Дніпропетровськ. Закінчив Херсонську семирічну школу № 22, середню школу робочої молоді № 2. У 1960 році закінчив Херсонський державний педагогічний інститут, після чого навчався в аспірантурі при Інституті проблем матеріалознавства АН України. У 1971 році захистив кандидатську, а у 1994 – докторську дисертацію.

У Херсонському державному педагогічному університеті працює з 1970 року на посадах викладача, доцента, декана загальнотехнічного факультету, заступника декана фізико-математичного факультету, завідувача кафедрою методики фізики, секретарем парткому інституту, проректором з науково-дослідної роботи. З 1995 року В.В. Одінцов є діючим професором кафедри фізики ХДУ.

Напрями наукової діяльності: фізика твердого тіла; бориди рідкісноземельних металів; напівпровідникові матеріали; педагогічні та методичні аспекти викладання фізики у вищій школі.

В.В. Одінцов - автор понад 220 науково-методичних праць. Серед них монографія «Додекабориди рідкісноземельних металів», «Протипожежна робота під час вивчення курсу фізики у школі», «Російсько-український словник пожежно-технічних слів, термінів та професійних висловів», науково-методичні посібники «Фізика твердого тіла».

У 1995 році В.В. Одінцов обраний дійсним членом Міжнародної академії екології та Безпеки життєдіяльності (м. Санкт-Петербург), а у 1996р. – дійсним академіком Академії зв'язку України (м. Одеса).

В.В. Одінцов є активним членом Наукової експертної ради (фізика) Міністерства освіти та науки України, членом двох спеціалізованих вчених

рад із захисту кандидатських дисертацій. За багаторічну, самовіддану працю, професіоналізм В.В. Одінцов має звання "Заслужений працівник освіти України", нагороджений Знаком "За наукові досягнення", Почесним знаком «Відмінник освіти України». Одінцов В.В. почесний член добровільного пожежного товариства України.

Чуйко Геннадій Петрович доктор фізико-математичних наук, професор. Народився 1 січня 1947 року. На кафедрі фізики ХДУ працював з 1980 - 2004 рр. У 1970 р. закінчив з відзнакою електрофізичний факультет Кишинівського політехнічного інституту (нині Технічний університет Молдови) за фахом – «напівпровідникові прилади». У 1975 р. – захистив кандидатську дисертацію зі спеціальності «Фізика напівпровідників та діелектриків» в Інституті прикладної фізики Академії Наук Молдови (м. Кишинів). У 1989 р. відбувся захист докторської дисертації зі спеціальності «Фізика твердого тіла» на Фізичному факультеті Київського університету (нині Національний університет ім. Т.Г. Шевченка, м. Київ). Автор понад 150 наукових та методичних праць, зокрема 1 монографії. Має 2 авторських свідоцтва на програмні продукти та твори. З 2008 року працює в Чорноморському державному університеті ім. Петра Могили. завідувачем кафедри автоматизації та комп'ютерно-інтегрованих технологій і систем. Досліджує теоретичні аспекти проблем фізики твердого тіла, займається також проблемою математичного моделювання в сучасних комп'ютерних математичних середовищах, проблемами педагогіки вищої школи, зокрема впровадженням Болонського процесу у вищі навчальні заклади України.

Кузьменков Сергій Георгійович – канд.фіз-мат наук, доктор пед. наук, професор народився 14.11.1952 року у м. Херсон. У 1969 р. закінчив школу №20 м. Херсона з «Золотою медаллю». У 1969 році вступив до Харківського державного університету ім. А.М. Горького (нині Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна), який закінчив у 1975 р.

З 1975 по 1986 р. працював молодшим науковим співробітником у астрономічній обсерваторії Харківського університету. У 1986 році захистив кандидатську дисертацію на тему «Вимірювання подвійних зір і кутових діаметрів червоних гігантів за допомогою 6-метрового телескопу методом «спекл-інтерферометрії» у Московському державному університеті зі спеціальності «Астрофізика».

З 1986 року працює у Херсонському педагогічному інституті ім. Н.К. Крупської на викладацьких посадах. З 1994 по 2008 рік працював заступником декана з начальної роботи факультету фізики, математики та інформатики. У 2013 р. перший в Україні захистив докторську дисертацію з методики навчання астрономії з теми: «Теоретико-методичні засади фундаменталізації підготовки майбутніх учителів астрономії» (наук. керівник д.ф.-м.н. К.І. Чурюмов). Вчене звання професора отримав у 2016 році. Викладає дисципліни: «Астрономія», «Астрофізика», «Методика навчання астрономії», «Фундаментальні фізичні та математичні константи», «Квантова механіка», «Фізика атомного ядра та елементарних частинок», «Теорія ймовірностей та математична статистика». Має понад 80 публікацій, з яких

перші українські збірники задач з астрономії «Сонячна система» (2007 р.) і «Зорі» (2010 р.). Є членом двох спеціалізованих вчених рад із захисту кандидатських дисертацій з теорії та методики навчання фізики, математики та професійної освіти.

Івашина Юрій Кирилович – кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри фізики. Народився 01.01.1946 року. Закінчив у 1964 році Семенівську школу Дніпропетровської обл. із золотою медаллю, а у 1970 році - з відзнакою фізико-технічний факультет Дніпропетровського державного університету зі спеціальності «Системи автоматичного керування». У додатку до диплому не мав жодної четвірки. У 1981 році захистив кандидатську дисертацію зі спеціальності 01.04.07. «Фізика твердого тіла» в Київському національному університеті ім. Т.Г. Шевченка. З 1976 року працює викладачем, а потім доцентом кафедри фізики. З 1998 по 2007 р. завідував кафедрою фізики Херсонського педагогічного інституту, а потім державного університету. Викладає курси «Загальна фізика (електрика і магнетизм)», «Теоретична фізика». Оpubлікував понад 80 статей в наукових журналах і збірках наукових праць.

За багаторічну, самовіддану працю, професіоналізм Івашина Ю.К. нагороджений Почесним знаком «Відмінник освіти України».

Коробова Ірина Володимирівна народилася 13 січня 1958 р. в с. Промисловці Приморського краю (Росія) у сім'ї військовослужбовця. У 1975 р. із золотою медаллю закінчила Голопристанську ЗОШ № 3 у Херсонській області. У 1976-1980 рр. навчалася на фізико-математичному факультеті Херсонського державного педагогічного інституту, який закінчила з відзнакою. з 1993 р. — працювала на посадах викладача, старшого викладача та доцента кафедри фізики та методики її навчання ХДУ.

На засіданні спеціалізованої вченої ради НПУ імені М.П.Драгоманова у 2000 р. захистила кандидатську дисертацію на тему «Розвиток дивергентного мислення учнів основної школи у навчанні фізики» зі спеціальності «13.00.02 - теорія і методика навчання (фізика)», а у січні 2017 року подала до захисту докторську дисертацію «Формування методичної компетентності майбутніх учителів фізики на засадах індивідуального підходу». Працює доцентом кафедри фізики та методики її навчання з 2004 року. Викладає дисципліни «Методика навчання фізики», «Практикум з розв'язування фізичних задач», «Основи методичної діяльності учителя фізики», «Загальна фізика (механіка)», «Основи експериментальної фізики», «Олімпіадні задачі», «Фізичний практикум у профільній школі». Має понад 190 наукових праць в Україні та за її межами, зокрема дві монографії, 20 навчальних та навчально-методичних посібників. Життєве кредо І. В. Коробової: «Хто не йде вперед, той іде назад».

Немченко Олександр Валентинович народився у 1956 році в м. Херсоні. Навчався у ЗОШ № 30 з поглибленим вивченням фізики та математики. У 1978 році закінчив Херсонський державний педагогічний інститут, отримав диплом зі спеціальності «Фізика, вчитель фізики». У квітні 1992 року захистив дисертацію на тему «Аномалії електропереносу

водню і внутрішнього тертя в твердих розчинах системи Та-Н» і у 1993 році отримав диплом кандидата фізико-математичних наук зі спеціальності «01.04.07 - Фізика твердого тіла». Від 20.04.2001 року - доцент кафедри методики фізики. Започаткував новий напрям наукових досліджень на кафедрі «Дослідження структури наноматеріалів за допомогою тунельного мікроскопу». Викладає дисципліни «Загальна фізика», «Основи нанотехніки», «Радіоелектроніка», «Архітектура ЕОМ», «Інформаційні технології у фізиці». Має понад 200 публікацій.

Міма Лідія Сергіївна – кандидат фізико-математичних наук, доцент. Народилася 14.09.1948 році у м Херсоні. Навчалася у школі-інтернаті фізико-математичного профілю при Київському національному університеті імені Т.Г.Шевченка, яку закінчила у 1966 році зі срібною медаллю. Вищу освіту здобувала на фізичному відділенні Київського національного університету імені Т.Г.Шевченка, який закінчила у 1972 році. Дисертацію «Спин-зависимая рекомбинация в пластически деформированом кремнии» захистила у 1985 році, отримавши диплом кандидата наук за спеціальністю «01.04.07 - Фізика твердого тіла». Викладала «Загальну фізику». Померла 28.02 2006 року.

Гончаренко Тетяна Леонідівна - ст..викладач кафедри. Народилася у 1972 році в м. Саров Нижегородської області. У 1989 р – закінчила СШ № 27 м. Херсон зі срібною медаллю. Протягом 1989 - 1994 рр. навчалася на фізико-математичному факультеті ХГПІ ім. Н.К.Крупської, який закінчила з відзнакою. Отримала кваліфікацію вчитель фізики, інформатики та обчислювальної техніки. Під час навчання з 1990 по 1994 рік отримувала Ленінську стипендію. У 2006 році завершила навчання у магістратурі, отримала диплом з відзнакою. Набула кваліфікацію викладача образотворчого мистецтва, етики, естетики та художньої культури. З 2012 року – член Національної спілки художників України. У грудні 2013 року захистила дисертацію «Формування готовності вчителя фізики до проектування навчального процесу у післядипломній освіті», у лютому 2014 року отримала диплом кандидата педагогічних наук. Викладає дисципліни «Загальна фізика», «Історія фізики», «Проектування навчального процесу з фізики». Має понад 50 публікацій, серед яких одна колективна монографія, 4 – навчально-методичних посібника, з них 2 - з Грифом МОН України, на два видано авторські свідоцтва, .

Єрмакова-Черченко Наталія Олександрівна - ст.викладач кафедри. Народилася 17.12.1984 р. У 2001 році закінчила Херсонський ліцей журналістики, бізнесу та правознавства. У 2006 році закінчила Херсонський державний університет і отримала повну вищу освіту за спеціальністю «Педагогіка і методика середньої освіти. Фізика» та здобула кваліфікацію викладача фізики; вчителя основ інформатики, астрономії і безпеки життєдіяльності. З 2006 року працювала на посаді лаборанта кафедри фізики. З 2008 по 2011 роки навчалася у аспірантурі за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання (фізика) при кафедрі фізики та методики її навчання Херсонського державного університету. У 2012 році захистила

кандидатську дисертацію з теми «Розвиток предметної компетентності учнів основної і старшої школи під час навчальної практики з фізики» у спеціалізованій вченій раді Кіровоградського державного педагогічного університету ім. Володимира Винниченка. З 2012 року працює на посаді старшого викладача кафедри, виконує обов'язки керівника практикою факультету фізики, математики та інформатики. Викладає дисципліни: «Загальна фізика (оптика, електрика та магнетизм)», «Фізика з основами геофізики», «Квантова фізика», «Шкільний фізичний експеримент». Має понад 100 публікацій, серед яких 2 навчально-методичних посібника 3 з них один має Гриф МОН України. На один видане авторське свідоцтво.

Івченко Володимир Валерійович – старший викладач. Народився в 1974 році в місті Херсоні. У 1991 році закінчив середню школу №30 з поглибленим вивченням фізики та математики. У 1997 році закінчив Херсонський державний університет і отримав ступінь магістра фізики з відзнакою. У 2006 році отримав науковий ступінь кандидата фізико-математичних наук (спеціалізація 01.04.07 "Фізика твердого тіла"). У 2000 р. був прийнятий на роботу асистентом кафедри фізики ХДУ як молодий спеціаліст. Упродовж 2000-2008 років працював на посадах асистента, викладача, старшого викладача та доцента кафедри фізики ХДУ. З 2008 року працює в Херсонській морській академії.

Колотун Василь Федосійович народився 20.02.1938 року в селі Велика Олександрівка Херсонської області. У 1963 році закінчив фізичне відділення фізико-математичного факультету ХДП, отримав спеціальність «учитель фізики і основ виробництва». З 1964 року працював асистентом кафедри фізики ХДП. З 1973 року обіймав посаду інженера НДЛ кафедри фізики, а з 1982 року – посаду старшого наукового співробітника. У 1987 році переведений на посаду старшого викладача кафедри методики фізики. Помер 24.07.2004 року.

Куриленко Наталія Валентинівна – викладач кафедри. Народилася 3.03.1976 року у с.Василівка Снігурівського району Миколаївської області. З 1981 р. по 1993р. навчалася у ЗНЗ I-III ступеня с.Павлівка, яку закінчила з «Золотою медаллю». У 1993 році поступила до Херсонського державного педагогічного інституту на спеціальність «Фізика та інформатика», який закінчила у 1998 р. З 2001 р. по 2004 р працювала старшим лаборантом на кафедрі методики навчання фізики ХДУ. З 2006 по 2016 р. обіймала посаду завідувача навчальними лабораторіями кафедри фізики та методики її навчання. З 2012 р. по 2015 р. навчалася в аспірантурі при ХДУ за спеціальністю 13.00.02 - Теорія та методика навчання (фізика). У 2015 році захистила кандидатську дисертацію з теми «Формування екологічної компетентності учнів основної школи під час вивчення фізики». З 2016 р. і по теперішній час працює на посаді викладача кафедри фізики та методики її навчання ХДУ. Викладає дисципліни: «Основи екологічної освіти», «Фізика» для студентів спеціальності 101. «Екологія», 102 «Хімія», 014.06 «Середня освіта (хімія)», «Квантова фізика», «Електрика та магнетизм». Є автором ..

публікацій, з них 3 методичних посібника, яким надано Гриф МОН України і видано авторські свідоцтва.

Сунденко Ганна Іванівна – викладач кафедри. народилася 14.12.1985 року у м. Херсон. З 1993 р. по 2003р. навчалася у Херсонській спеціалізованій школі I-III ступеня №27, яку закінчила зі «Срібною медаллю». У 2003 році вступила до Херсонського державного університету на спеціальність «ПМСО. Фізика». У 2008 році отримала диплом магістра з цієї спеціальності. З 2003 р. по 2016 р. працювала лаборантом кафедри фізики та методики її навчання ХДУ. З серпня 2016 р. працює завідувачем обсерваторії Херсонського державного університету. З 2015 р. навчається в аспірантурі при ХДУ за спеціальністю 13.00.02 - Теорія та методика навчання (фізика). Працює над дисертаційним дослідженням з теми «Формування наукової картини світу шляхом реалізації міжпредметних зв'язків фізики та астрономії з предметами природничо-математичного циклу», науковий керівник д.п.н., професор Кузьменков С.Г. Викладає дисципліни: «Астрономія», «Астрофізика», «Фундаментальні фізичні константи», «Інформаційні технології в фізиці».

Барильник-Куракова Оксана Анатоліївна, Викладач кафедри . Народилася у 1974 році в смт Велика Лепетиха. У 1991 році закінчила Великолепетиську середню школу №2 з «Золотою медаллю». Протягом п'яти років навчалася у Херсонському державному педагогічному інституті ім. Н. К. Крупської на спеціальності «Фізика» і в 1996 році отримала диплом спеціаліста. У 2000 році після навчання в магістратурі ХДУ отримала диплом магістра зі спеціальності «Педагогіка і методика середньої освіти. Фізика та інформатика». Протягом 2006-2009 рр. навчалась на денному відділенні аспірантури при кафедрі теорії і методики навчання фізики і астрономії НДПУ ім. М.П.Драгоманова. Викладає дисципліни: «Загальна фізика (механіка, молекулярна фізика)», «Методика навчання фізики. Шкільний фізичний експеримент», «Основи експериментальної фізики». Має понад 30 публікацій, серед яких посібник для вчителів «Фізика в мореплаванні. Елективний курс», якому надано Гриф МОН України.

Бабенко Марина Олександрівна – зав. обсерваторією (2008-2016 рр.). Народилася у 12.03.1983 році у м.Цюрупинськ. Закінчила Цюрупинську ЗОШ №1. У 2006 отримала вищу фізичну освіту у ХДУ, здобувши диплом магістра фізики та астрономії. Протягом 2010-2014 рр. навчалася в аспірантурі Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна.

Шатайлова Таїсія Олексіївна – народилася 08.06 37 року у м. Херсон. Навчалася протягом 1945-1955 року у середній школі № 27. У 1960 році закінчила ХДПІ ім. Н.К.Крупської. З 1960 – 1965 працювала в обласному ліцеї. З 1965 року по 2011 рік працювала в ХДУ викладачем, ст.лаборантом кафедри.

Зусиллями вищенаведених викладачів і лаборантів кафедра набула статусу однієї з найкращих в університеті, здобула авторитет і визнання серед науковців України і заклала фундамент для подальшого зростання.